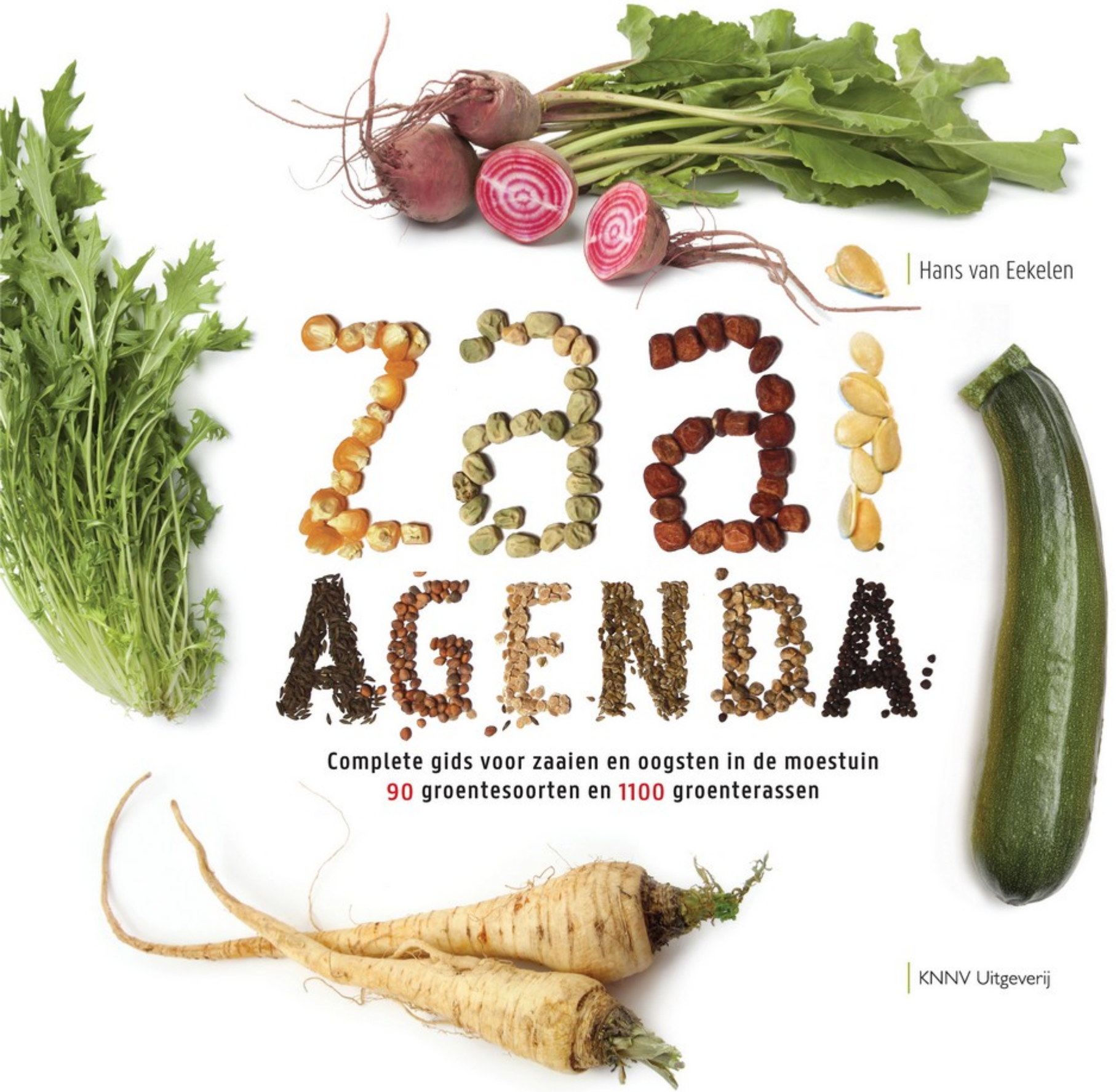

Hans van Eekelen

Zaai AGENDA

Complete gids voor zaaien en oogsten in de moestuin
90 groentesoorten en 1100 groenterassen

KNNV Uitgeverij

Introductie

In 2007 heeft Groenmoes een moestuinzaaiagenda uitgebracht die gebaseerd was op gegevens van het *Handboek Ecologisch Tuinieren* van VELT en de *Groente & Fruit Encyclopedie* van Luc Dedeene en Guy de Kinder. De agenda was toentertijd al ingericht vanuit het idee dat van de meest geteelde groentesoorten informatie over verschillende zaaimomenten in een kalenderjaar beschikbaar moest komen. Er zou minimaal bekend moeten zijn wat het eerst en laatst mogelijke tijdstip van zaaien was. Het zaaien tussen deze 2 uiterste momenten kon in beeld worden gebracht omdat het wenselijk was om het zaaien te spreiden (regelmatig kleine hoeveelheden) of omdat verschil in groenterassen andere tijdstippen noodzakelijk maakte. Er werden indertijd circa 750 verschillende groenterassen in kaart gebracht. Een aantal hiervan kende een beperkte zaaiperiode, andere waren winterhard of konden jaarrond worden gebruikt. Van een groentesoort bestaan meestal meerdere rassen, veelal met onderlinge verschillen en eigen specifieke kenmerken. Samen met een indeling voor teeltwisseling ontstond een breed spectrum aan mogelijkheden waardoor spontaan een agenda 'groeide' die een schat aan informatie bevatte en die onvergelijkbaar was met bestaande zaaiagenda's.
In 2012 en 2013 is de agenda gerenoveerd en uitgebreid. Er zijn nieuwe groentesoorten bijgekomen en het aantal verschillende groenterassen is tot boven de 1100 uitgestegen. Er zijn meer en andere accenten gelegd. Zo zie je in één oogopslag welke groenterassen biologisch en historisch zijn en welke herontdekt zijn. Er is een serie minigroenten bijgekomen die je in pot en bak kunt telen. Je kunt het zaaimoment ook bepalen aan de hand van maanstanden.
De datum kan dan afwijken van de datum in deze agenda. De gegeven maanstanden zijn bepaald met behulp van de Kosmos-agenda.
De ruim 1100 besproken groenterassen zijn afkomstig van 9 zaadhuizen, 7 in Nederland en 2 in Vlaanderen. Bij wie welke groenterassen verkrijgbaar zijn, staat in een bijlage. Dit overzicht bestrijkt het grootste deel van de Nederlandse groentezadenmarkt voor particulieren. Het is opmerkelijk dat 7 jaar na dato slechts kleine wijzigingen in het aanbod aan zadenrassen zijn opgetreden.
Met behulp van de zogeheten *Oranje Lijst* van het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland is de kwalificatie 'historisch' bepaald. Dat zijn groenterassen die tussen 1850 en 1940 in gebruik waren en tot het nationaal erfgoed zijn gaan behoren. De term 'historisch' is niet identiek aan 'vergeten'. Vergeten groenten die inmiddels herontdekt zijn, laten zich niet goed volgens bepaalde criteria vangen. Aan de hand van het werk van Jac Nijskens (Historische Groentehof) en van Jean-Baptiste en Nicole Prades (publicaties over vergeten groenten) is bepaald wanneer een groente herontdekt is.
Ook aan groente telen in stadstuinen is gedacht. Hoewel je veel reguliere groenten ook in kleine tuinen kunt telen, zijn er speciale minigroenten verkrijgbaar. De informatie hierover is afkomstig van de genoemde zaadhuizen.

De tips en informatieve teksten zijn het resultaat van honderden geraadpleegde websites, tuinboeken, tuintijdschriften, zaadhuizen en eigen praktijkervaringen.

Best, juni 2013
Hans van Eekelen / Groenmoes

Inhoud

Waarom een zaaiagenda? 6

Toelichting bij het gebruik van de agenda 8

Verklaring van gebruikte benamingen 10
Zoek op groentenaam en zoek op datum 12
Gebruikte kleuren gekoppeld aan teeltplan 14
Eenvoudig teeltplan 16
Tweekleurig 17

Groentenamen en vindplaats van data 18

Agenda

Januari 46
Februari 56
Maart 72
April 104
Mei 140
Juni 166
Juli 184
Augustus 200
September 212
Oktober 222
November 228
December 232

Groentenamen en hun vindplaats 236

Bijlagen

1. Aanbod van alle 1100 in de agenda genoemde groenterassen 249
2. Adresgegevens voor de aanschaf van groentezaden 262

Waarom een zaaiagenda?

Een agenda die aangeeft op welke datum je groente kunt telen. Kan dat wel? Het telen van groente valt immers niet zo precies te plannen; je bent afhankelijk van grondsoort, van het weer van dat moment, van groenteras en van eigen tijd. Bovendien zijn hobbytuinders, leveranciers van zaadgoed en auteurs van boeken over groenteteelt niet altijd dezelfde mening toegedaan. Waarom dan toch een agenda met data?

MEER DAN EEN AGENDA Deze agenda is meer dan een verzameling tijdstippen waarop je het beste kunt zaaien. Het is een informatiebron voor tuinders, met tips over bijzondere rassen, zaai- en teeltmomenten en veel wetenswaardigheden. Onder meer over welke zaden biologisch zijn, welke historisch en welke geschikt zijn om te telen in een stadstuin.

AANDACHT VOOR BIOLOGISCHE EN HISTORISCHE GROENTEZADEN Steeds meer leveranciers van groentezaden nemen biologische zaden in hun pakket op. Daarnaast is De Bolster het aangewezen adres voor biologische zaden. Kwekerij De Nieuwe Tuin van Peter Bauwens kweekt op natuurlijke wijze, maar hanteert geen eko-keurmerk. Met zaden van herontdekte en historische groenten speelt hetzelfde. Je vindt er steeds meer van bij traditionele zaadhuizen terwijl Vreeken's zaden van oudsher daarvoor het aangewezen adres is.

In de agenda zijn bij groenterassen diverse coderingen te vinden, waaronder die voor biologisch en historisch. Vaak bestaat er van hetzelfde groenteras een gangbare en een biologische variant terwijl er ook steeds meer hybride rassen bijkomen. Er is voor gekozen om dit onderscheid zichtbaar te maken. Ten slotte is in de bijlage te zien welk zaadhuis het gangbare, biologische, historische en hybride ras aanbiedt.

OOK VOOR STADSTUINIEREN Ook in de stad – buurtmoestuinen, geveltuinen, minimoestuinen, verticale tuinen, balkontuinen, daktuinen en kindertuinen – kun je groenten kweken.
Waar staat '*geschikt voor pot en bak*' en/of het bloempotpictogram is te zien, betekent dat tevens dat de betreffende groente geschikt is om in een minibak op terras of balkon te zaaien.

90 SOORTEN GROENTEN De zaaiagenda geeft informatie over 90 soorten groenten met inbegrip van enkele meerjarige gewassen en enkele veel voorkomende kruiden

Als uitgangspunt is gekozen voor groenten die standaard in volkstuin, buurtmoestuin of moestuin aan huis worden geteeld. Er zijn enkele groentesoorten aan toegevoegd die historisch, herontdekt of anderszins opmerkelijk zijn.

JAARLIJKS BRUIKBARE ZAAIAGENDA Of je deze gids in 2014 gebruikt of in 2017: zolang de genoemde groentesoorten leverbaar blijven – ervaring leert dat dit grosso modo het geval zal zijn – kun je elk jaar volgens dezelfde uitgangspunten blijven zaaien. Er kan weleens een groenteras verdwijnen of nieuw op de markt komen, maar met 1100 soorten zul je niet snel een keuzeprobleem hebben.

ZAAIEN OP DATUM Gebruik de genoemde data als geheugensteun, niet als verplicht nummer. Zo lees je onder meer tot welk moment in het jaar je sla kunt zaaien, wanneer je beter geen sla kunt zaaien en wat de gunstigste tijd is om kleine hoeveelheden te telen (zodat je niet ineens met 20 kroppen sla per week zit ...).

VERSCHILLENDE ZAAIMOMENTEN VOOR DEZELFDE GROENTE Bekijk in één oogopslag de hele range aan zaaimomenten van een enkele groente

Bloemkool kun je bijna jaarrond telen, er zijn namen voor als zomer-, herfst- en winterteelt, maar ook weeuwenteelt*, vrijsterteelt* en teelt onder glas behoren tot de mogelijkheden. In elke periode zijn meerdere zaaimomenten maar niet elk bloemkoolras is voor elke periode geschikt. De agenda begeleidt je bij het maken van keuzes.
*zie bij verklaring van gebruikte benamingen

○ lichtkiemer biologisch historisch vergeten ✳ winterhard hybride zaadgoed
★ opvallend geschikt voor pot en bak + wassende maan - afnemende maan

WEERGAVE VAN ZAAIMOMENTEN Zaaimomenten staan overzichtelijk in de kantlijn aangegeven. Bij stokbonen bijvoorbeeld, vind je in de smalle kolom op 12 april het eerste zaaimoment in een reeks van 4 en weet je direct dat er gekozen is voor meerdere momenten – wel handig voor wie het eten van verse bonen in de tijd wil spreiden. Je ziet ook direct wat het laatste zaaimoment is om bonen nog in hetzelfde jaar te kunnen laten afrijpen. Tegelijk zie je in de hoofdkolom dat het voor de teelt van stokdroogbonen op 5 juli alweer te laat is en er dus 3 zaaimomenten voor zijn (april, mei, juni). Ten slotte: wie (stok) sojabonen wil telen, is beperkt tot een eerste en tweede zaaimoment (april en mei).

ZAAI JAARROND EN OOGST JAARROND JE EIGEN SEIZOENSGROENTEN Er zijn zo veel niet beheersbare omstandigheden tijdens de teelt dat het moeilijk is om uitspraken te doen over een oogstmoment. Dat dit wel gebeurt, is gedaan om een indruk te geven van een mogelijke oogstperiode, uitgaande van 'normale' omstandigheden. Tussen zaaien en oogsten liggen momenten van verspenen en uitplanten. Ook hiervan worden vermoedelijke perioden vermeld. Wie over een koude kas of bak beschikt, kan daarmee de seizoenen verlengen maar er zijn ook andere mogelijkheden 'om de winter door te komen'. Er is een indrukwekkende hoeveelheid verse en te bewaren groenten te oogsten zonder dat je er een diepvrieskist voor nodig hebt.

DRIE PERIODEN VAN BELANG VOOR MOESTUINDER Teelten worden genoemd naar het seizoen waarin geoogst kan worden. Globaal gezien worden drie perioden onderscheiden:

Voorjaarsteelt

Zodra het weer het aan het eind van de winter toelaat, kun je al groenten in de volle grond zaaien, en met zaaien onder warm en/of koud glas kun je zelfs al eerder beginnen.

Zomer- en herfstteelt

Een aantal groentesoorten kan geen nachtvorst verdragen en die zullen dan door de bank genomen in de periode tussen 15 mei en 15 oktober gezaaid en geoogst moeten worden.

Winterperiode

Ten slotte zijn er twee manieren om de winter door te komen. Op de eerste plaats worden groenten gezaaid die in de winterperiode geoogst, resp. bewaard kunnen worden. Voor zover ze in de volle grond blijven staan, kunnen ze dus vorst verdragen. Er zijn ook groenten die in het najaar gezaaid kunnen worden, de eerste groei vindt dan al voor de winter plaats, waardoor ze aan het eind van de winter of aan het begin van de lente al kunnen worden geoogst..

VEEL INFORMATIE VOOR AANKOOP VAN GROENTEZADEN De zaaiagenda is een hulp voor en tijdens de teelt. Als het eerste zaad de grond in gaat, heb je dat zaadgoed natuurlijk al op voorraad. Als je onkundig bent van de juiste keuze voor de soort, het ras, de teeltperiode of de kenmerken, resp. beperkingen van aan te kopen zaden dan is deze zaaiagenda een uitstekende bron van informatie.
De ruim 1100 groenterassen die in deze agenda zijn vermeld, worden geleverd door 9 van de meest bekende zaadhuizen waarvan in Nederland groentezaden worden afgenomen. De zaden zijn ofwel rechtstreeks verkrijgbaar, of via dealers, webwinkels en tuincentra.

Toelichting bij het gebruik van de agenda

ZAAIEN

Zaai-informatie per groentesoort

+ je weet waar je moet zaaien:
  - warm glas
  - koud glas
  - volle grond* (met afdekking)
  - volle grond
+ je weet bij welke temperatuur je moet zaaien
+ je kent de vervolgstappen van verspenen en uitplanten
+ je kent het vermoedelijke oogstmoment, gekoppeld aan het moment van zaaien
+ je kent het vroegst mogelijke zaaimoment maar ook het laatste van het jaar
+ je weet van elke groente op welke momenten je met het zaaien op herhaling kunt

RASSEN

Rasinformatie over ca. 1.100 groenterassen

+ je kent per groente een aantal te telen rassen
+ je kent de verschillen tussen groenterassen
+ je weet welk ras het meest geschikt is voor het door jou gekozen moment van zaaien
+ je ziet dat er zaadvaste rassen en hybride rassen zijn
+ je ziet dat er biologische en historische rassen zijn
+ je ziet dat er rassen zijn voor minigroenten
+ je ziet welke rassen winterhard zijn
+ je kent aanvullende rasinformatie met betrekking tot kleur, vorm en teelteigenschappen
+ je weet waar genoemde groenterassen verkrijgbaar zijn

NB Er is uitgegaan van de combinatie 'zaaimoment en meest geschikt ras': dat betekent niet dat andere of niet genoemde rassen niet op hetzelfde moment zijn te telen.

Zaadrassen waarvan de indeling niet zeker is zijn voorzien van (?).

TIP

Zaaitips

+ Je krijgt per zaaimoment één of meerdere tips voor de opkweek. Omdat er ca. 450 zaaimomenten worden genoemd is er dus een even groot aantal tips.

INFO

Wetenswaardigheden

+ Je kent het antwoord op het waarom van zaaimoment en raskeuze, aangevuld met wetenswaardigheden over genoemde groentesoort en/of groenteras.

Verklaring van gebruikte benamingen

AFHARDEN het langzaam aan buitentemperaturen laten wennen van plantjes die onder (warm) glas zijn opgekweekt voordat ze in de volle grond worden uitgeplant

BLEKEN het dichtbinden van bladeren zodat er geen licht bij kan

BINNENTEELT opkweek – meestal van kiemgroenten – die volledig binnenshuis plaatsvindt

DOORLEVENDE PLANT plant die jaar na jaar weer uitschiet, nieuwe knollen of wortels vormt en daarom ook wel meerjarige groente of vaste (groente)plant genoemd wordt

DOORSCHIETEN voortijdig in bloei raken

F-1 HYBRIDE ♣ ras dat is ontstaan uit z.g. moederplanten die van tevoren op een bepaald aspect zijn doorgeteeld (veredeld) / na kruising van de moederplanten ontstaat een eerste zoon (Latijn: filius) en daarom aangeduid wordt als F1 / een F2 bezit niet meer dezelfde eigenschappen als de F1, vandaar dat die nooit wordt aangeboden

FILEREN het snel en iel groeien van ontkiemde planten als gevolg van veel warmte en weinig licht

HISTORISCH zaadvast groenteras dat al meer dan 50 jaar oud is / in dit kader opgenomen als het ras voorkomt op de *Oranje Lijst* van Wageningen Universiteit/ stichting De Oerakker

KIEMDUUR het aantal dagen dat nodig is om zaad te laten kiemen

KIEMTEMPERATUUR de meest ideale temperatuur om zaad te laten kiemen

KIEMVERMOGEN het aantal jaren dat zaad voor 80-90% kiemkrachtig blijft

KNOLVOET verdikking van de wortels van een koolgroente waardoor de kool afsterft / veroorzaker is een schimmelsoort die actief wordt bij hoger wordende temperaturen

KOUD GLAS onverwarmde glazen kas of (koude) bak / tegenwoordig worden er ook bouwsels van doorzichtig kunststof of UV-bestendig plastic folie mee bedoeld / ook serres van glas of kunststof

LICHTKIEMER zaad dat licht nodig heeft om te kunnen kiemen / dat geldt o.a. voor zaad van sla, selderie en peterselie / lichtkiemende zaden worden stevig in de grond aangedrukt en er nauwelijks mee bedekt

PHYTOPHTORA ook wel aardappelziekte genoemd en optredend bij zowel aardappelen als tomaten / het is een schimmelsoort die bij warm en vochtig weer het blad aantast en in een later stadium ook de knol, resp. de vrucht waardoor deze niet meer eetbaar zijn

POTEN term gebruikt bij het uitplanten in de volle grond van bollen en knollen zoals aardappelen, sjalotten en uien

RAND afwijking aan de bladrand van bladgroenten

VOLLE GROND er bestaat geen lege of halfvolle grond, toch is het de benaming voor een teelt die in de buitenlucht plaatsvindt

VOLLEGRONDSTEELT volledig teeltproces van zaaien tot oogsten dat in de volle grond plaatsvindt, al dan niet met tijdelijke bescherming

VOORKIEMEN het onder gunstige omstandigheden op een tijdelijke plaats laten kiemen van zaad, o.a. door het toepassen van voorweken

VOORWEKEN het zachter maken van een harde zaadhuid door het enige tijd in water leggen van het zaad, teneinde de kieming te versnellen

WARM GLAS meestal wordt er een verwarmde kas mee bedoeld / of een verwarmde woning, waar 's winters vaak wordt gezaaid en voorgekiemd

WARM/KOUDGLASTEELT zaaien en kiemen gebeurt in warme omgeving, de verdere teelt in de koude kas/bak

VOLLEGRONDSTREK een term die gebruikt wordt bij de witlofteelt. De witlofpennen (wortels) worden in de vollegrond ingekuild waarna de trek (de gebleekte loofgroei) begint

VRIJSTERTEELT vergelijkbare naamsverklaring als bij weeuwenteelt: (oude) vrijsters konden zich 100 jaar geleden geen warme maar wel een koude kas veroorloven / er werden vooral koolplanten gezaaid / hiermee wordt tegenwoordig de zaai bedoeld die eind januari/ begin februari in de koude kas begint / deze zaai omvat naast koolplanten ook bladgroenten (sla, andijvie)

WEEUWENTEELT de naam herinnert aan de tijd dat alleen rijke weduwen het zich konden veroorloven om 's winters een kas warm te stoken / er wordt nu een teelt mee bedoeld die vóór de winter in koude bak of vollegrond gestart wordt waarbij de kas een schakel vormt naar vollegrondsteelt na de winter

ZAADVAST zaad dat via zelfbestuiving of via kruisbestuiving van hetzelfde groenteras is verkregen

ZELFTOPPENDE TOMATEN deze tomaten stoppen vanzelf met de groei terwijl ze nog klein zijn

Zoek op groentenaam en zoek op datum

Als je snel wilt weten wanneer je welke groente kunt telen, raadpleeg dan het overzicht op groentenaam op blz. 18-45. Staat de gezochte naam er niet bij? Achterin vind je een lijst met veel gebruikte groentenamen en een link naar het overzicht. Op de agendapagina's kun je steeds terugkoppelen naar de groentenamen om een compleet overzicht van alle zaaimomenten van de geraadpleegde groente te krijgen.

GEBRUIKTE SYMBOLEN

historisch groenteras
ras dat volgens de maatstaven van CGN/WUR (Centrum Genetische Bronnen Nederland van Wageningen Universiteit) en stichting De Oerakker al vóór 1940 in Nederland werd geteeld

biologisch zaadgoed
zaad dat handmatig wordt geoogst en geen schimmelwerende middelen, schoonmaakmiddelen of kiemremmende middelen bevat

winterhard
groente die normaliter 's winters in de volle grond kan worden geoogst of die na een (soms noodzakelijke) vorstperiode doorgroeit om na de winter te worden geoogst

hybride zaadgoed
zaden van groenten waarvan de ouderparen op specifieke eigenschappen zijn doorgeteeld en waarvan de eigenschappen niet overdraagbaar zijn, ook wel F1 genoemd

geschikt voor pot en bak
groenten die door formaat en vorm geschikt zijn voor teelt op een zeer kleine oppervlakte / veel groenten komen voor teelt in pot of bak in aanmerking maar met dit symbool wordt de minivariant aangeduid

opvallende groente
groente die – in vergelijking tot andere rassen van dezelfde groentesoort – opvallende kenmerken heeft, bijvoorbeeld vanwege vorm, kleur en grootte / hiertoe horen ook groentesoorten die in ons land nauwelijks bekend zijn en soms als exotisch worden aangeduid

herkomstgebied van groente
bij elke groentesoort wordt het (vermoedelijk) oorspronkelijke teeltgebied vermeld ter vervanging van het verwarrende begrip 'exotisch' / ook wordt duidelijk gemaakt welke groenten van oorsprong in Europa voorkwamen

vergeten groente
niet te verwarren met 'historische groente' / er bestaan historische groenten die niet zijn vergeten en nog jaarlijks door (amateur)tuinders worden geteeld / het woord 'vergeten' duidt op groente (1) waarvoor een andere in de plaats is gekomen, (2) die economisch niet rendabel is bevonden, (3) die niet lang houdbaar is, (4) die vanwege veranderingen in leefgewoonten (denk aan lange bereidingstijden) of (5) veranderingen in smaakbeleving niet meer worden geteeld / er bestaat soms overlap met historische groente

zonsopkomst en zonsondergang
Vermelding van zonsopgang en zonsondergang hebben betekenis als meting van daglichtlengte en van klimmende, resp. dalende daglichtlengte / er zijn groentesoorten die het best bij lengende dagen gezaaid kunnen worden terwijl andere het beter doen bij kortende dagen (o.a. vanwege gevaar van doorschieten)

wassende maan en afnemende maan
bij het zaaien en planten volgens maanstanden kunnen de zaaimomenten afwijken van de in de agenda genoemde data, raadpleeg naast de agenda de (jaarlijks wisselende!) maanstanden en kies dan het meest geschikte zaaimoment

lichtkiemer
de meeste groentezaden zijn donkerkiemers, dat wil zeggen dat ze met grond bedekt worden om te kunnen kiemen / de meeste zaden van kruiden en enkele groentesoorten kiemen daarentegen beter als ze niet of nauwelijks zijn bedekt

Gebruikte kleuren gekoppeld aan teeltplan

Aan alle groentesoorten gaat een gekleurd blokje vooraf. Die kleur zegt iets over de plaats van genoemde groente in het teeltplan. Groenten met dezelfde kleurcode horen tot dezelfde groep. Welke groentegroepen er zijn en welke uitzonderingen gemaakt worden, volgt hierna. Ook wordt een eenvoudig teeltplan gepresenteerd.

VRUCHTGROENTE

groente waarvan de tot vruchten uitgegroeide bloemen worden gegeten

aardbeien worden hier ook wel bij ingedeeld als ze eenjarig worden geteeld / aardbeien worden in het teeltplan ook wel als aparte groep en ook als meerjarige groente beschouwd / uiteindelijk zijn aardbeien geen vruchtgroenten maar is het een fruitsoort

BLADGROENTE

groente waarvan het blad wordt gegeten

er zijn bladgroenten die tot de familie van de kruisbloemigen horen zoals alle koolsoorten; hierdoor ontstaat verwarring over de teeltgroep / in literatuur worden beide keuzes gemaakt / wie het knolvoetprobleem vreest of ermee te maken heeft gehad, wil dit nooit meer meemaken en kiest dus voor indeling bij de koolgroenten; het betreft o.a. amsoi, mizuna, raapstelen en rucola / bij de kleurcoderingen worden de beide kleurblokjes groen en paars gebruikt

KOOLGROENTE

groente waarvan de bloeiwijze een kruisvorm oplevert en waarvan het losse of kropvormige blad wordt gegeten

in feite is kool ook een bladgroente (er worden geen peulen, wortels of vruchten gegeten) / alle kruisbloemigen kunnen te maken krijgen met het knolvoetprobleem en worden daarom als aparte teeltgroep behandeld / veel moestuinders zijn er zich niet van bewust dat dit probleem zich ook kan voordoen bij o.a. amsoi, mizuna, rucola (zie hiervoor)

PEULGROENTE

groente waarvan de peul of de inhoud ervan wordt gegeten

alle peulgroenten horen tot de familie van de vlinderbloemigen (waartoe heel veel niet-eetbare planten horen) / ze nemen stikstof uit de lucht op en geven die via wortelknobbeltjes aan planten door

Eenvoudig teeltplan

Vruchtgroente

Aardbei* Ananaskers Artisjok*
Aubergine Augurk Courgette
Komkommer Meloen Okra
Paprika Patisson Peper
Pompoen Suikermaïs
Tomaat Tomatillo

Bladgroente

Amsoi* Andijvie Bleekselderie Groenlof Ijsbergsla
Ijskruid Kardoen* Kervel Knolselderie* Kropsla
Krulsla Mizuna* Nieuw-Zeelandse Spinazie Peterselie
Pluksla Postelein Prei Romeinse Sla Roodlof
Rucola* Snijbiet Snijselderie Snijsla Spinazie
Tuinkers* Tuinmelde Veldsla Winterpostelein Zuring

Wortelgroente

Bosui Crosne Haverwortel Sjalot
Kliswortel Knoflook Knolcapucien
Knolselderie* Knolvenkel* Koolraap* Oca
Pastinaak Raap* Raapstelen* Radijs*
Rammenas* Rode Biet Schorseneer Sjalot
Stengelui Ui Witlof
Wortel Wortelpeterselie Zilverui

(Blad)Koolgroente

Amsoi* Bloemkool Boerenkool
Broccoli Chinese Kool Koolraap*
Koolrabi Mizuna* Paksoi
Raap* Raapstelen* Radijs*
Rammenas* Rodekool Rucola*
Savooiekool Spitskool
Spruitkool Tuinkers* Witte Kool

Aardappel

Peulgroente

Doperwt Kapucijner
Peul/Sugarsnap Stamboon
Stokboon Tuinboon

Meerjarige Groente

Aardbei* Aardpeer Artisjok* Asperge
Bladkool Kardoen* Rabarber

* van groenten die voorzien zijn van een asterisk (*) is een toelichting bij de volgende kleurcoderingen te vinden

Groentenamen en vindplaats van data

■ AARDAPPEL

bij de keuze voor een bepaald ras zijn er veel criteria waarop je kunt letten / de belangrijkste: 1. vroegheid (zeer vroeg/ vroeg/middelvroeg/middellaat/laat), 2. resistentie tegen phytophtora, 3. vastheid (van kruimig tot vast in de kook), 4. schilkleur (wit, geel, rood, paars), 5. geschiktheid voor grondsoort, 6. geschiktheid voor biologische teelt, 7. opbrengst en 8. smaak / de indeling is gebaseerd op vroegheid terwijl andere aspecten onder INFO worden vermeld

de vroegheid heeft betrekking op de periode van afrijpen die kan variëren van 80 tot 130 dagen / zeer vroege en vroege aardappelen worden meestal zo vroeg mogelijk gepoot; ze zijn dan namelijk minder bevattelijk voor phytophtora / halflate en late aardappelen zijn bewaaraardappelen en om vorstgevaar uit te sluiten worden ze dan ook laat gepoot / zeer vroege, vroege en halfvroege aardappelen worden voorgekiemd; bedoelde data gaan 3 weken aan het poten vooraf

aardappel *voorkiemen zeer vroege*	warm glas / koud glas	18 februari / 11 maart
aardappel *poten zeer vroege*	koud glas / volle grond* / volle grond	11 maart / 1 april
aardappel *voorkiemen vroege*	warm glas / koud glas	18 februari / 11 maart
aardappel *poten vroege*	volle grond* / volle grond	11 maart / 1 april
aardappel *voorkiemen halfvroege*	warm glas / koud glas	18 februari / 11 maart
aardappel *poten halfvroege*	volle grond	11 maart / 1 april / 20 april
aardappel *poten halflate*	volle grond	1 april / 20 april /
aardappel *poten late*	volle grond	1 april / 20 april

■ ■ AARDBEI / KLEINFRUIT

hoewel tot kleinfruit gerekend, worden aardbeien in veel moestuinen geteeld en dan ook in het teeltwisselingsschema ingepast / sommige aardbeien worden eenjarig geteeld, bijvoorbeeld als ze uit een koelcel komen / de meest gebruikelijke teelt is die met behulp van plantmateriaal dat vervolgens te onderscheiden is in eenmaal dragende en doordragende aardbeien / aardbeien kunnen ook uit zaad worden opgekweekt, daarvoor zijn de kleinvruchtige het meest geschikt / er bestaan rode, roze, gele en witte aardbeien

zaaiaardbei	warm glas / volle grond	10 februari / 14 maart
plantaardbei doordragend	volle grond	14 maart / 18 april
plantaardbei eenmaal dragend	volle grond	28 juli / 11 augustus

AARDPEER / MEERJARIGE GROENTE

aardpeer (topinamboer of jerusalemartisjok) toont een hoogopgaand gewas waarvan de op aardappelen lijkende knollen als groente worden gegeten / heeft op zonnebloemen lijkende bloei waarvan het dan ook familie is

gewone teelt	volle grond	16 januari / 1 maart / 15 november

AMSOI / BLADGROENTE / KOOLGROENTE

de andere benamingen mosterdkool en mosterdsla en de typering als bladkool (zie aldaar) geven al aan dat we deze groente bij de teeltwisseling als kruisbloemige (zoals kool) moeten behandelen / de bladeren van de amsoi verschillen in grootte, insnijding en vorm, ze zijn ingedeeld in groene en paarse / amsoi is een kortedagplant en wordt na 21 juni in de volle grond gezaaid

gewone teelt	volle grond	18 juli / 29 augustus

ANANASKERS / VRUCHTGROENTE

ook wel Kaapse kruisbes en lampionbes genoemd; er bestaan 2 varianten: een laagblijvend, compact struikje en een soort die in de volle grond tot 100-150 cm hoog wordt / wordt vaak in beschutte omgeving zoals de kas geteeld en kan dan hoger worden / aanbieders van ananaskers noemen geen selecties

gewone teelt	volle grond	14 maart / 18 april

ANDIJVIE / BLADGROENTE

de indeling in 3 soorten andijvie is gebaseerd op de manier waarop je andijvie eet: krulandijvie wordt vooral rauw gegeten en dient als onderblad van schotels; snijandijvie wordt gebruikt als snijsla en de breedbladandijvie wordt zowel rauw als gestoofd gegeten / snij- en breedbladandijvie vormen een (losse) krop, snijandijvie vormt geen krop

vroege teelt	warm glas, volle grond*, volle grond	2 maart / 22 maart / 20 april
zomerteelt	(koud glas) / (volle grond*) / volle grond	11 april / 15 mei / 20 juni
herfstteelt	volle grond	21 mei / 20 juni / 16 juli
koudglasteelt	koud glas	1 september / 30 september

ARTISJOK / MEERJARIGE GROENTE

artisjok is een meerjarige groente, tenminste als het weer geen spelbreker is want strenge winters overleeft deze groente niet / in dat geval behandel je de plant als eenjarige vruchtgroente

gewone teelt	warm glas / volle grond	7 februari / 7 maart

januari

- 0,1°C + 5,3°C 8.45 uur - 16.51 uur

10 januari

Tuinkers

KIEMEN temperatuur 15-20°C / duur 2-5 dagen / vermogen 4-5 jaar
ZAAIEN zaai binnenshuis in zaaibakje of op keukenpapier bij 20°C / geef dagelijks water / oogst het kiemplantje na ca. 7 dagen
RASSEN *fijne (gewone) tuinkers:* Cressida, Cresso, Gewone tuinkers (Gekrulde tuinkers, Groene tuinkers), Victoria
TIP gebruik de fijne (gewone) soorten voor de binnenteelt
INFO tuinkers is een kiemgroente waarvan de kiemblaadjes worden gegeten / als bladgroente hoort zij tot de kruisbloemigenfamilie (net als koolsoorten)

AFRIKAANS

binnenteelt
10 januari
12 februari
10 maart
12 oktober
12 november
12 december

warm glas

geef dagelijks water

/

+ 0,6°C + 5,9°C 8.44 uur - 16.52 uur

11 januari

Bloemkool

KIEMEN temperatuur 15-20°C / duur 7 dagen / vermogen 4 jaar
ZAAIEN zaai onder warm glas bij 15-20°C / plaats de kiemplantjes onder koud glas en plant ze in de tweede helft van maart uit in de volle grond / dek tijdelijk af met plastic folie en oogst in juni
RASSEN *zelfdekkende bloemkool:* Trent F1
niet-zelfdekkende bloemkool: Fremont F1, Neckarperle
TIP zet kiemplantjes na kieming kouder (10-15°C) / gebruik voor deze januarizaai bij voorkeur genoemde rassen omdat deze koudebestendig zijn bij uitplant in het vroege voorjaar
INFO er bestaan veel rassen voor diverse teeltmomenten / in januari en februari worden koolsoorten gezaaid (of in maart als plantje gekocht) waarbij het anticiperen op het knolvoetprobleem een van de redenen kan zijn om voor dit vroege teeltmoment te kiezen / knolvoet is een schimmelziekte bij koolplanten die optreedt onder warmer wordende omstandigheden; deze schimmel maakt van het wortelgestel een knol waardoor de plant geen vocht en voeding meer kan opnemen en letterlijk omvalt en afsterft
TE VERMIJDEN COMBINATIES aardappel, aardbei, doperwt, kapucijner, peul, radijs, tomaat, uisoorten

AZIATISCH
EUROPEES

januarizaai
11 januari
29 januari

warm glas
koud glas
volle grond*
volle grond

oogst in juni

lichtkiemer · biologisch · historisch · vergeten · winterhard · hybride zaadgoed · opvallend · geschikt voor pot en bak · wassende maan · afnemende maan

na knippen groeit de plant weer aan

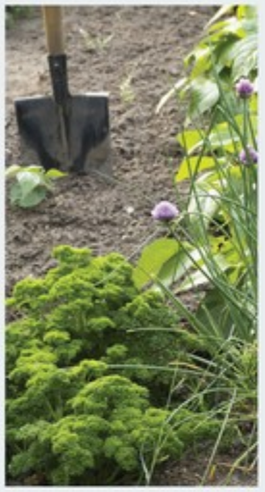

12 januari

+ 0,6°C + 5,9°C 8.43 uur - 16.54 uur

EUROPEES

koudglasteelt
12 januari
6 februari
21 juli
16 augustus

warm glas
koud glas

Peterselie

KIEMEN temperatuur 15-20°C / duur 20-30 dagen / vermogen 2-3 jaar
ZAAIEN zaai onder warm glas bij 20°C, verspeen eerste helft van februari, plant vanaf eind februari uit onder koud glas en oogst in april/mei
RASSEN *gladbladige typen*: Amsterdamse Snij, Gewone Snij, Giante di Italia, Titan
grove krultypen: Gekrulde Donkergroene, Grüne Perle
moskrultypen: Bravour, Krausa, Lisette, Moskrul, Petra, Xenon
TIP als je gaat verspenen doe dat zo snel als dat kan / peterselie heeft een penwortel en laat zich later niet gemakkelijk meer verplanten / verspeen in perspotjes zodat ook het uitplanten zonder wortelproblemen verloopt
INFO een eenmalige zaai volstaat voor een langdurige oogst / na knippen groeit de plant weer aan
TE VERMIJDEN COMBINATIES selderiesoorten, slasoorten, uisoorten

13 januari

+ 0,6°C + 5,9°C 8.43 uur - 16.55 uur

prei heeft een lange kiemduur

AFRIKAANS
EUROPEES

zomerprei
13 januari
13 februari
16 december

warm glas
koud glas
volle grond

Prei

KIEMEN temperatuur 18-20°C / duur 15-20 dagen / vermogen 3-4 jaar
ZAAIEN zaai onder warm glas bij 18-20°C, laat de kiemplantjes verder groeien onder koud glas, plant eind maart/begin april uit in de volle grond en oogst in juli/augustus
RASSEN *zomerprei en vroege herfstprei*: Albana, Blauwgroene Herfst, Bulgaarse Reuzen, Carentan, Columbus, Forrest, Hilari, Jolant, Kingston F1, Laura, Lincoln, Malabare, Rami, Zwitserse Reuzen
TIP recent onderzoek heeft aangetoond dat de winterrassen Arcadia, Bleustar en Leone het beter doen dan de vroege rassen; let dus op zodra deze in de handel komen
INFO prei heeft een lange kiemduur, tot 3 weken toe
TE VERMIJDEN COMBINATIES doperwt, kapucijner, knoflook, peul, radijs, rode biet, snijbiet, stamboon, stokboon, uisoorten

14 januari

+ 0,6°C + 5,9°C 8.42 uur - 16.57 uur

kleinbladige veldsla is beter bestand tegen winter

EUROPEES

Veldsla

KIEMEN temperatuur 10-15°C / duur 12-16 dagen / vermogen 4-5 jaar
ZAAIEN zaai onder koud glas en oogst eind maart/begin april
RASSEN *grootbladige rassen*: Elan, Grote Noordhollandse, Macholong
kleinbladige rassen: Coquille de Louviers (Ronde Maraichere), Elan, Fiësta (Gala), Favor, Groene van Cambrai, Groene van Etampes, Groene Volhart, Vit
TIP lucht de koude kas overdag als het niet vriest

lichtkiemer · biologisch · historisch · vergeten · winterhard · hybride zaadgoed · opvallend · geschikt voor pot en bak · wassende maan · afnemende maan

INFO de grootbladige rassen groeien sneller dan de kleinbladige / de kleinbladige zijn beter tegen de winter bestand dan de grootbladige
TE VERMIJDEN COMBINATIES niet bekend

koudglasteelt
14 januari
17 februari
12 september
14 okt

koud glas

+ 0,6°C + 5,9°C 8.41 uur - 16.58 uur

15 januari

Spinazie

KIEMEN temperatuur 15-20°C / duur 4-5 dagen / vermogen 4-5 jaar
ZAAIEN zaai onder koud glas of onder een tunnel van plastic folie en oogst in maart/april
RASSEN *scherpzadig:* Amsterdams Reuzenblad, Breedblad Scherpzaad
rondzadig, traaggroeiend: Bonbini F1, Vroeg Reuzenblad
onbekend: Turkse Spinazie (Wilde Spinazie), onder namen als: Bloomsdale, Lorelay, Melody F1
TIP voor deze vroege teelt kun je zowel scherpzadige als rondzadige rassen gebruiken / scherpzadige rassen groeien sneller dan rondzadige
INFO in de winterperiode kun je in feite alle rassen telen hoewel trage groeiers eerder in de lente- en zomerperiode worden gebruikt (vanwege doorschietgevaar) / onder bescherming van glas kan spinazie vorst verdragen
TE VERMIJDEN COMBINATIES knoflook, radijs, rammenas, rode biet, snijbiet

AZIATISCH

koudglasteelt
15 januari
8 oktober
15 december

koud glas
volle grond*

onder bescherming van glas kan spinazie vorst verdragen

+ 0,6°C + 5,9°C 8.40 uur - 17.00 uur

16 januari

Aardpeer

POTEN poot de knollen op ca. 10 cm diepte en oogst van oktober tot april
RASSEN aardpeer (zonder rasnaam), Baltische aardpeer, Canadese aardpeer, Fleuron d'Anjou, Gigant, Rode aardpeer, Zonnewortel
TIP poot aardperen op een plaats waar ze andere groenten niet kunnen hinderen / het zijn echte woekeraars
INFO er zijn gladde aardperen (Canadese aardpeer) en knobbelige (Rode aardpeer)
TE VERMIJDEN COMBINATIES niet bekend

NOORD-AMERIKAANS

16 januari
1 maart
15 november

volle grond

het zijn echte woekeraars

lichtkiemer · biologisch · historisch · vergeten · winterhard · hybride zaadgoed · opvallend · geschikt voor pot en bak · wassende maan · afnemende maan

sla is een lichtkiemer

20 januari

+ 0,6°C + 5,9°C 8.36 uur - 17.07 uur

EUROPEES

lenteteelt
20 januari
19 februari
23 maart

warm glas
koud glas
volle grond*
volle grond

Kropsla

KIEMEN temperatuur 8-12°C / duur 8 dagen / vermogen 4 jaar
ZAAIEN zaai onder warm glas bij 15-20°C en plaats de sla na kieming binnen bij een temperatuur van 8-12°C / plant begin maart onder tijdelijke afdekking uit en oogst in mei
RASSEN Aardbeisla, Appia, Clarion, Cosima, Gele Gotte, Jacobine, Meikoningin, Sylvesta , Tasty & Tender, Twellose Gele, Wonder der Vier Jaargetijden
TIP sla is een lichtkiemer, werk zaad dus niet onder maar strooi er hooguit wat (wit) zand overheen om uitdroging tegen te gaan
INFO tot de kropsla wordt ook wel Bataviasla gerekend, een slasoort die tussen krop- en ijsbergsla in staat / kropsla groeit op zandgrond sneller dan op klei, maar de krop is dan wel losser
TE VERMIJDEN COMBINATIES pastinaak, peterselie, selderiesoorten, wortelpeterselie

21 januari

+ 0,3°C + 5,8°C 8.35 uur - 17.08 uur

AFRIKAANS
EUROPEES

lenteteelt
21 januari
19 februari
23 maart

warm glas
koud glas
volle grond*
volle grond

Romeinse Sla

KIEMEN temperatuur 8-12°C / duur 8 dagen / vermogen 4 jaar
ZAAIEN zaai onder warm glas bij 15-20°C, plant begin maart onder tijdelijke afdekking uit en oogst in mei
RASSEN Blanke (Blonde) Zelfsluitende, Dear Tongue Green, Deer Tongue Red, Freckles, Little Gem, Little Leprechaun, Maureen, Pinokkio, Winter Density, Xanadu (Kleintje Sla)
TIP na kieming zet je de sla op een koelere plek (8-12°C) / plant de sla uit onder plastic folie
INFO andere naam voor Romeinse sla: bindsla, Turkse sla
TE VERMIJDEN COMBINATIES pastinaak, peterselie, selderiesoorten, wortelpeterselie

22 januari

+ 0,3°C + 5,8°C 8.34 uur - 17.10 uur

ijsbergsla groeit slechter bij koude dan kropsla

NOORD-AMERIKAANS

lenteteelt
22 januari
19 februari
23 maart

IJsbergsla

KIEMEN temperatuur 8-12°C / duur 8 dagen / vermogen 4 jaar
ZAAIEN zaai onder warm glas bij 15-20°C, plaats de sla na kieming binnen bij een temperatuur van 8-12°C, plant begin maart onder tijdelijke afdekking uit en oogst in mei
RASSEN Barcelona, Dublin, Frillice, Grazer Krauthäuptel, Robinson, Saladin Sioux, Stylist
TIP plant de sla uit onder koud glas of onder dubbel plastic folie / teel nog geen sla waarin de naam 'Great Lakes' voorkomt, die is minder goed bestand tegen koude dan andere rassen
INFO ijsbergsla groeit slechter bij koude dan kropsla / de januariteelt wordt ook wel

lichtkiemer · biologisch · historisch · vergeten · winterhard · hybride zaadgoed · opvallend · geschikt voor pot en bak · wassende maan · afnemende maan

vrijsterteelt genoemd, de groei vindt grotendeels onder glas en plastic beschutting plaats
TE VERMIJDEN COMBINATIES pastinaak, peterselie, selderiesoorten, wortelpeterselie

warm glas
koud glas
volle grond*
volle grond

+ 0,3°C + 5,8°C 8.32 uur - 17.12 uur

23 januari

er bestaat gekrulde en niet-gekrulde pluksla

Krulsla

KIEMEN temperatuur 8-12°C / duur 8 dagen / vermogen 4 jaar
ZAAIEN zaai onder warm glas bij 15-20°C, plaats de sla na kieming binnen bij een temperatuur van 8-12°C, plant begin maart onder tijdelijke afdekking uit en oogst in mei
RASSEN *krul-ijssla:* Frillice, Frisby
krul-pluksla: Salanova Lagon, Salanova Virtuose, Thaise Sla (Grand Rapids)
krul-lollosoort: Lollo Bionda, Lollo Bionda Cireo, Lollo Bionda Onyx, Lolo Rossa, Lollo Rossa Estafet, Lollo Rossa Solmar, Lollo Rossa Soltero
TIP krulsla hoef je minder vaak te zaaien dan kropsla
INFO bovengenoemde slasoorten bevatten een rozet, geen krop / de benamingen pluk- en krulsla zijn verwarrend: er bestaat gekrulde en niet-gekrulde pluksla / in plaats van plukken kun je ook snijden / voor eikenbladsla is het nog te vroeg, deze krulslasoort wordt wel als apart ras vermeld, los van krul- of pluksla
TE VERMIJDEN COMBINATIES pastinaak, peterselie, selderiesoorten, wortelpeterselie

EUROPEES

lenteteelt
23 januari
5 maart

warm glas
koud glas
volle grond*
volle grond

+ 0,3°C + 5,8°C 8.31 uur - 17.14 uur

24 januari

er bestaan verschillen in vorm en in kleur

Radijs

KIEMEN temperatuur 6-20°C / duur 4-8 dagen / vermogen 4-5 jaar
ZAAIEN zaai onder koud glas tussen 6-20°C en oogst eind maart/begin april
RASSEN *kortlooftype:* Celesta F1, IJskegel, Lanquette, Raxe, Ronde Rode Broei, Saxa
langlooftype: French Breakfast
onbekend looftype: Bamba
TIP voor de vroege teelt zijn kortlooftypen het meest geschikt, let dus op het zaadzakje als je een ander ras ziet / Bamba is bijvoorbeeld geschikt voor alle teelten maar het is niet bekend of het een kortlooftype is / het langlooftype French Breakfast is eveneens voor de teelt onder glas geschikt
INFO er zijn kort- en langlooftypen / het achtervoegsel 'broei' duidt op een kortlooftype / er bestaan verschillen in vorm (ronde en halflange) en in kleur (rood, wit, rood-wit)
TE VERMIJDEN COMBINATIES augurk, kervel, komkommer, koolsoorten, paprika, peper, prei, spinazie

AZIATISCH

koudglasteelt
24 januari
20 februari
21 maart

koud glas

lichtkiemer · biologisch · historisch · vergeten · winterhard · hybride zaadgoed
opvallend · geschikt voor pot en bak · wassende maan · afnemende maan

Groentenamen en hun vindplaats

GROENTENAAM	INGEDEELD BIJ
aardbeispinazie het blad van de aardbeispinazie lijkt op dat van de gewone spinazie, wordt op dezelfde manier gegeten en hoort ook tot dezelfde familie (ganzenvoet) / opmerkelijk zijn de rode schijnvruchtjes die aan aardbeien doen denken / synoniem: aardbeimelde	spinazie
amsoi Japanse kruisbloemige bladgroente, ook wel mosterdkool en mosterdsla genoemd / soi: algemene benaming voor groente	amsoi
ananaskers uit Zuid-Amerika afkomstige vruchtgroente ter grootte van kruisbes of kers met de kleur van ananas, maar geen familie van kruisbes, kers of ananas / synoniemen: Kaapse kruisbes, goudbes, lampionbes	ananaskers
aspergeboon synoniem van kousenband (zie aldaar)	stokboon
asperge-erwt een vlinderbloemige (zoals erwt en boon) die een vleugelvormige, eetbare peul geeft (zie ook vleugelboon)	peul
babyleaf blaadjes van slasoorten die door een bewuste zaaiwijze klein blijven	snijsla
Bataviasla slasoort die wat knapperigheid betreft tussen kropsla en ijsbergsla in staat / ze heeft een vaste krop met krullende en gebobbelde blaadjes	kropsla
bindsla slasoort waarvan in het verleden de krop bijeengebonden werd om geler gekleurde hartbladeren te krijgen, bij de huidige selecties is dat niet meer nodig / synoniemen: Romeinse sla, Turkse sla	Romeinse sla
bitterkers synoniem van tuinkers / heeft een enigszins bittere smaak, vergelijkbaar met die van radijs	tuinkers
bladbroccoli broccolisoort waarvan blad en bloem of (bij ontbreken van een bloemknop) alleen het blad eetbaar is	broccoli
bladkool meerjarige koolsoort waarvan het losse, volwassen blad wordt gegeten / wordt ook wel splijtkool en eeuwig moes genoemd	bladkool
bladmoes waarschijnlijk 'moes' genoemd vanwege de verwerkingswijze als spinazie en in stamppotten / synoniem van raapstelen	raapstelen

GROENTENAAM	INGEDEELD BIJ
bladmosterd Japanse bladgroente met mosterdsmaak die gelijkenis vertoont met rucola en raapstelen	mizuna
bladselderie selderiesoort waarvan het blad wordt gebruikt voor het kruiden van spijzen / synoniem van snijselderij	snijselderie
blauwe morgenster zo genoemd vanwege de langwerpige, blauwe bloemblaadjes (in het tweede jaar na zaaien) / synoniem van haverwortel / wordt ook wel boksbaard en witte schorseneer genoemd	haverwortel
blauwschokker soort kapucijner waarvan de peul blauw-paars is / mogelijk duidt 'schokker' op het schudden van de te zaaien erwten om de kieming te bevorderen maar het zou ook kunnen duiden op het gerimpelde (gekreuktzadige) uiterlijk	kapucijner
boksbaard de naam verwijst vermoedelijk naar de witte, smalle bladerkroon die ontstaat als de wortels net zoals witlofpennen worden opgekuild / synoniem van haverwortel	haverwortel
bolcourgette courgette in de vorm van een bol die met een diameter van 10 cm het best eetbaar is	courgette

GROENTENAAM	INGEDEELD BIJ
boomspinazie spinaziesoort die als bladeren aan een boom kunnen worden geplukt / de plant groeit binnen een half jaar tot wel 2,5 m hoogte / kenmerkend is de paarse vlek aan elk topblad	spinazie
boomui boven op de stengel van een ui (de boom) groeien nieuwe eetbare uitjes / in feite zijn dit de broedbolletjes waarmee de ui is te vermeerderen / synoniem van Egyptische ui	ui
boomtomaat kuipplant – geen familie van de tomaat – met eivormige rode, oranje of gele vruchten met een lichtzurige smaak	tomaat
bosaardbei oorspronkelijk in Europa – nog steeds in het wild – voorkomende kleinvruchtige en schaduwminnende aardbei / niet te verwarren met de in Europa gecultiveerde, maar van oorsprong uit Amerika afkomstige 'zomerkoninkjes'	aardbei
bospeen synoniem van de vroege wortelsoort Amsterdamse Bak, ook wel busselwortel genoemd	wortel
bosui uisoort zonder tot bol verdikte ui, wordt geteeld om de look (bladstengel) / ontleent zijn naam aan de verkoop in bosjes / zie ook lente-ui, sla-ui	bosui

Bijlage 1

Aanbod van alle 1100 in de agenda genoemde groenterassen

AARDAPPEL

Agria ⊛ / 6, 8, 9
Anais / 3, 6
Annabelle / 6
Belle de Fonten. / 6
Bergerac / 6
Bevelander / 9
Bildtstar / 3, 6
Bintje / 3, 6, 9
Biogold / 3, 6
Bionica ⊛ / 6, 9
Buggenumer Muuske
Charlotte / 6, 8
Cornes de Gâtes / 6
Desirée / 6
Ditta ⊛ / 6, 9
Donald / 6, 9
Doré / 3, 6, 9
Eba / 3, 6
Eersteling / 3, 6, 9
Eigenheimer / 3, 6, 9
Escort / 6
Fresco / 6, 8
Frieslander / 3, 6, 9
Frieslander ⊛ / 6, 9
Gourmandine / 6
Gloria / 3, 6, 9
Irene / 3, 6, 9
Koopmans Blau. / 6
Lekkerlander / 3, 6, 9
Meerlander / 6
Monalisa / 6
Monte Carlo / 3, 9
Mozart / 3, 6
Nicola / 6, 9
Ottena / 3, 6
Parel / 3, 6
Pimpernel / 6
Pink fir Apple / 8
Première / 3, 6
Prior / 3, 6, 9
Raja ⊛ / 6, 9
Ratte / 6, 8
Rode Eersteling / 6
Romano ⊛ / 6
Rosa / 6
Roseval / 6
Santé / 6
Santé ⊛ / 6
Sarpo Mira ⊛ / 6, 9
Surprise / 3, 6
Texla / 3, 6, 9
Toluca ⊛ / 6, 9
Truffelaardappel
Vitelotte Noir / 6, 8
Woudster / 6

AARDBEI

planten
1864 / 9
Darselect / 9
Elianny / 9
Elsanta / 3, 6
Elvira / 9
Figaro / 9
Fr.Mieze Schindler / 9
Gorella / 9
Hansa / 9
Korona / 6, 9
Lambada / 6, 9
Mara des Bois / 9
Ostara / 3, 6, 9
Polka / 6, 9
Schwarzer Ananas / 9
Senga Sengana / 9
Sonata / 9
Tenira / 9
Vima Xima / 9
White Temptation / 9
zaden
Baron von Solemacher / 4, 8, 9
Fresca / 3
Mignonnette / 7, 9
Sarian / 4, 7, 8, 9
Temptation / 4, 6, 8
Yellow Cream / 8

AARDPEER

aardpeer (zonder naam) / 2, 6
Baltische aardp. / 8
Canadese aardp. / 8
Fleuron d'Anjou / 9
Gigant / 9
Rode aardpeer / 8
Zonnewortel / 9

AMSOI

Cheerio / 9
Chinese amsoi / 5
King Mustard / 9
Nan Fung / 9
Osaka Purple / 9
Osaka of Red Giant / 9
Rode amsoi / 6

ANANASKERS

grote ananaskers / 9
ananaskers / 3, 6
Goldenberry / 6
kaapse kruisbes / 3

kleine ananaskers / 9
lampionbes / 2
sun fruit / 5
coztomati / 9

ANDIJVIE
Breedblad Volhart Winter / 3, 4, 5, 7, 9
Clodia / 8
Diva / 3, 5, 8
Eminence / 5
Eros / 6, 9
Geante Maraichère / 3, 6
Gele Volhart ⊛ / 6, 9
Golda / 6
Krulandijvie Geel / 3
Nuance / 4, 5, 6
Nuance ⊛ / 3, 5, 6
Nummer Vijf / 3, 4, 5, 6, 7, 9
Nummer Vijf ⊛ / 1, 9
Pancalieri / 6
Pancailieri ⊛ / 9
President / 6
Wallone Frisan / 1, 6, 7
Wallone Frisan ⊛ / 6
Wallone Despa / 4, 5

ARTISJOK
Groene van Laon
(Green Globe) / 2, 5, 6, 9
Imperial Star / 9
Imperial Star ⊛ / 6
Romanesco / 9
Violet de Provence (Violetto) / 2, 3, 4, 7, 8, 9

ASPERGE
planten
Gijnlim F1 / 6, 9
Grolim F1 / 6, 8, 9
Hercolim / 8
Millenium F1 / 8
zaden
Argenteuil / 3, 4, 7, 9
Crimson Pacific / 6
Cumulus F1 / 8
Jersey Supreme F1 / 9
Mary Washington / 6, 9
Purple Passion / 9
Rapsody F1 / 6

AUBERGINE
Applegreen / 2
Baby Rosanna / 9
Black Beauty / 5, 8
Black Beauty ⊛ / 9
Bonica F1 / 7
Casper / 2, 9
Golden Eggs / 9
Halflange Violette / 3, 4, 6, 7, 9
Listada de Gandia / 5, 8, 9
Morden Midget / 2
Ophelia F1 / 4, 8, 9
Orient Charm F1 / 9
Picola F1 / 9
Snowy F1 ⊛ / 6
Violetta di Firenze / 9
Violetta Lunga ⊛ / 1

AUGURK
Baribon F1 / 6
Hokus / 4, 6
Hokus ⊛ / 1, 6, 9
Kleine Groene
Scherpe / 3, 5, 6, 8, 9
Levina F1 / 3, 5, 8
Parisian Pickling / 2
Stimora F1 / 1, 4, 5, 8
Stimora F1 ⊛ / 6
Venlose Nietplekker / 3

BLADKOOL (INCL. ZEEKOOL)
Hungry Gap / 2
Lily White (zee) / 6, 9
Tronchuda-kool (sea-kale kool) / 8
Thousandhead (eeuwig moes) / 2, 9
Wilde zeekool / 2

BLEEKSELDERIE
Daybreak / 8
Golden Spartan / 4, 9
Goudgele Zelfblekende / 3, 5, 6, 8, 9
Groene Pascal / 8
Red Giant / 8, 9
Tall Utah / 3, 5, 8, 9
Tall Utah ⊛ / 6
Tango / 8

BLOEMKOOL
All The Year Round / 3, 9
Alpha / 4, 5, 6, 7, 8, 9
Alpha ⊛ / 1, 6
Alverda / 6, 9
Amazing / 6, 7
Armetta F1 / 3, 5
Belot F1 / 6, 7
Clapton F1 / 6, 9
Dalton F1 / 6, 7, 8
Erfurter / 6
Erfurter ⊛ / 9
Fargo F1 / 4
Fremont F1 / 5, 7
Goodman ⊛ / 6
Herfstreuzen / 3, 4, 6, 9
Igloo / 4, 9
Neckarperle / 5
Ortoli F1 / 6
Panther F1 / 3, 7
Purple Cape / 6
Revito / 6
Romanesco F1 / 2, 3, 6, 9
Romanesco ⊛ / 9
Snowball / 6, 9
Snowball ⊛ / 6, 9
Trent F1 / 7
Verbeterde Herfstreuzen / 6
Violetto di Sicilia ⊛ / 9
Violet Queen F1 / 6, 9
Walcheren Winter / 3, 4, 6, 7, 9

BOERENKOOL
Halfhoge, Groen Gekrulde / 5, 8

1 De Bolster 2 De Nieuwe Tuin 3 Garant Zaden 4 Oranjeband Zaden 5 Sluis Garden
6 Van der Wal 7 Van Hemert Zaden 8 Vlaams Zaadhuis 9 Vreeken's Zaden ⊛ biologisch

HANS VAN EEKELEN is de drijvende kracht van 'GROENMOES' een initiatief dat mensen inspireert om actief bezig te zijn met gezond voedsel. Streekbetrokkenheid is zijn handelsmerk.

Complete gids voor zaaien en oogsten in de moestuin

Hét standaardwerk voor de moestuin!
Alle informatie die iedere moestuinder graag wil weten; de vroegste en laatste teeltmomenten, in hoeverre 'herhaling' nuttig is, of welk groenteras voor welke periode van het jaar het meest geschikt is. Met veel nuttige tips en wetenswaardigheden, veel aandacht voor biologische en historische zaden, vergeten groenten, kleine moestuinen, pot en bak.

- 90 SOORTEN GROENTEN EN 1100 GROENTERASSEN
- AANDACHT VOOR BIOLOGISCHE EN HISTORISCHE GROENTEN EN ENKELE MEERJARIGE GEWASSEN EN VEEL VOORKOMENDE KRUIDEN
- IN EEN OOGOPSLAG DE HELE RANGE AAN ZAAI- EN OOGSTMOMENTEN
- TEELTPLAN, TEELTWISSELING EN TEELTGROEPEN
- KIEMGEGEVENS, BIOLOGISCHE EN HYBRIDE BESCHIKBAARHEID, GESCHIKTHEID VOOR POT EN BAK, WINTERHARDHEID, DAGLENGTE- EN TEMPERATUURGEGEVENS ETC.
- TIPS OM GESPREID KLEINE HOEVEELHEDEN TE TELEN

De 'Zaaiagenda' is ook zeer geschikt voor
stadstuinen | buurtmoestuinen | geveltuinen | minimoestuinen | verticale tuinen | balkontuinen | daktuinen | kindertuinen | schooltuinen

www.knnvuitgeverij.nl
ISBN 9789050114776
9 789050 114776 >